

ZAUJALO NÁS

Odvetvia intenzívne využívajúce práva duševného vlastníctva a ich ekonomická výkonnosť v Európskej únii

Správa o analýze na úrovni priemyslu, štvrté vydanie, október 2022
Spoločný projekt Európskeho patentového úradu a Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo

Zhrnutie

a) Hlavné zistenia¹

- V hospodárstve EÚ je v súčasnosti 357 odvetví intenzívne využívajúcich PDV oproti 353 identifikovaným v predchádzajúcej štúdii (2019). Z týchto odvetví 229 (64 %) intenzívne využíva viac ako jedno PDV.
- Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v období rokov 2017 – 2019 vytvorili 29,7 % všetkých pracovných miest v EÚ, čo predstavuje nárast z 28,9 % v rokoch 2014 – 2016 (s úpravou zohľadňujúcou malé rozdiely v metodike medzi štúdiami). V tomto období zamestnávali v priemere viac ako 61 miliónov ľudí v EÚ a vytvorili ďalších 20 miliónov pracovných miest v odvetviach, ktoré dodávajú tovar a služby odvetviam intenzívne využívajúcim PDV. Keď vezmeme do úvahy nepriame pracovné príležitosti, zvýši sa celkový počet pracovných miest súvisiacich s PDV na 82 miliónov (39,4 %).
- Počas toho istého obdobia dosiahol podiel odvetví intenzívne využívajúcich PDV na celkovej hospodárskej činnosti (HDP) v EÚ viac ako 47 % v hodnote 6,4 bilióna eur. V rámci nich prebiehala aj väčšina obchodu EÚ so zvyškom sveta a vyprodukovali obchodný prebytok vo výške 224 miliárd eur, ktorým pomohli udržať vo všeobecnosti vyrovnanú bilanciu zahraničného obchodu EÚ.
- Odvetvia intenzívne využívajúce PDV významne prispievajú k fungovaniu vnútorného trhu EÚ. Predstavujú viac ako 75 % obchodu v rámci EÚ. Zatiaľ čo krajiny ako Nemecko, Francúzsko, Taliansko a Holandsko majú vedúce postavenie pri tvorbe nových práv duševného vlastníctva, iné krajiny vrátane Maďarska, Poľska a Estónska takisto výrazne profitujú z rozdelenia práce v rámci odvetví intenzívne využívajúcich PDV. Celkovo takmer 7 miliónov pracovných miest súvisiacich s PDV v členských štátoch EÚ vytvárajú spoločnosti z iných členských štátov,

pričom podiel takýchto pracovných miest v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV presahuje v niektorých krajinách 30 %.

- Odvetvia intenzívne využívajúce PDV vyplácajú výrazne vyššie mzdy ako iné odvetvia, pričom ich mzdy preyšujú mzdy v ostatných odvetviach o 41 %. Tomu zodpovedá skutočnosť, že pridaná hodnota na zamestnanca je v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vyššia než kdekoľvek inde.
- Porovnanie výsledkov tejto štúdie s výsledkami vydania z roku 2019 ukazuje, že relatívny prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV v rámci ekonomiky EÚ sa medzi obdobím 2014 – 2016 (štúdia z r. 2019) a obdobím 2017 – 2019 (súčasná štúdia) zvýšil po zohľadnení zmien v zozname odvetví intenzívne využívajúcich PDV.
- Medzi odvetviami intenzívne využívajúcimi PDV sa v posledných rokoch výrazne zvýšila ekonomická váha odvetví zapojených do vývoja technológií na zmiernenie klímy (CCMT) a odvetví súvisiacich s ekologickými ochrannými známkami. Odvetvia intenzívne využívajúce patenty CCMT alebo zelené ochranné známky predstavovali 9,3 % zamestnanosti a 14,0 % HDP v EÚ v rokoch 2017 – 2019 a významnú časť zahraničného obchodu EÚ.
- Porovnateľné výsledky týkajúce sa prínosu odvetví intenzívne využívajúcich PDV k HDP a zamestnanosti sú znázornené pre Island, Nórsko, Švajčiarsko a Spojené kráľovstvo. Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV k zamestnanosti bol nižší ako priemer EÚ v Nórsku, Švajčiarsku a Spojenom kráľovstve a na rovnakej úrovni ako priemer EÚ na Islande. V Nórsku bol prínos k HDP vyšší ako priemer EÚ, ale nižší ako v ostatných troch krajinách.

b) Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v ekonomike EÚ

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV sú vymedzené² ako odvetvia, ktoré nadpriemerne³ využívajú PDV na zames-

1 Vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie v roku 2020 sa údaje v tejto správe týkajú EÚ27, a preto nie sú priamo porovnateľné s údajmi z predchádzajúcich zverejnených štúdií, ktoré sa týkajú EÚ28.

2 Pozri 2. kapitolu o metodike. Vzhľadom na osobitnú povahu autorských práv, zemepisných označení a PVR si tieto vyžadovali odlišné prístupy.

3 V tejto správe sú výrazy „využívanie PDV“ a „vlastníctvo PDV“ používané zameniteľne a je potrebné ich vo všetkých prípadoch chápať ako výrazy odkazujúce na vlastníctvo PDV.

tanca v porovnaní s ostatnými odvetviami, ktoré využívajú PDV. V zásade to znamená, že v EÚ je odvetvie označené ako intenzívne využívajúce PDV, ak pre najmenej jedno z posudzovaných PDV presahuje počet takýchto PDV na zamestnanca priemer všetkých odvetví EÚ využívajú rovnaké PDV. Ako sa uvádza v 3. a 4. kapitole, tieto odvetvia sú sústredené v sektoroch výroby, technológií a podnikateľských služieb.

Treba však zdôrazniť, že PDV sa vo väčšine odvetví časťo do istej miery využívajú v kombinácii. Keďže táto štúdia sa zameriava výlučne na odvetvia intenzívne využívajúce PDV, týka sa tej časti európskeho hospodárstva, pre ktorú sú PDV najprínosnejšie.⁴

Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV k dvom hlavným ekonomickým ukazovateľom, zamestnanosť a hospodársky výsledok, je zhrnutý v tabuľkách 1 a 2.^{5,6}

V správe sa uvádza, že v období rokov 2017–2019 vytvorili odvetvia intenzívne využívajúce PDV 29,7 % všetkých pracovných miest v EÚ, pričom 21 % bolo vytvorených v odvetviach intenzívne využívajúcich ochranné známky, 13 % v odvetviach intenzívne využívajúcich dizajny, 11 % v odvetviach intenzívne využívajúcich patenty, 6 % v odvetviach intenzívne využívajúcich autorské práva a menšie podiely v odvetviach intenzívne využívajúcich zemepisné označenia a práva k odrodám rastlín.⁷ V tomto období zamestnávali odvetvia intenzívne využívajúce PDV viac ako 61 miliónov Európanov z celkového počtu približne 207 miliónov zamestnaných osôb. Okrem ich prínosu k priamej zamestnanosti vytvárajú odvetvia intenzívne využívajúce PDV aj zamestnanosť v iných odvetviach, ktoré im dodávajú výrobky a služby ako vstupy ich výrobných procesov a intenzívne nevyužívajú PDV. Pomocou tabuliek vstupy – výstupy (input – output) EÚ,⁸ ktoré uverejňuje Eurostat, je možné vypočítať tento nepriamy vplyv na zamestnanosť v odvetviach, ktoré nevyužívajú intenzívne PDV. Keď vezme do úvahy tento nepriamy účinok, predstavuje celkový počet pracovných miest závislých od PDV takmer 81 miliónov (39,4 %).

Výsledky sú zhrnuté v tabuľke 1, ktorá ukazuje prehľad priamej a nepriamej zamestnanosti.

Popri zamestnanosti odvetvia intenzívne využívajúce PDV prispievajú k hospodárskemu výsledku, ktorý je vyjadrený hrubým domácim produktom (HDP). Tabuľka č. 2 znázorňuje, že celkovo takmer 47 % HDP EÚ vyprodukovali odvetvia intenzívne využívajúce PDV, pritom odvetvia intenzívne využívajúce ochranné známky tvoria 39 %, dizajny 16 %, patenty 17 %, autorské práva 7 % a odvetvia intenzívne využívajúce zemepisné označenia a práva k odrodám rastlín majú menší podiel. V kapitole č. 4 je uvedený podrobnejší rozpis prínosov týchto odvetví k národnému hospodárstvu členských štátov EÚ, ako aj hospodárstvu štyroch nečlenských štátov EÚ, ktoré sú zahrnuté do tejto štúdie.

Porovnanie výsledkov tejto štúdie s výsledkami štúdie z roku 2019 ukazuje, že prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV v rámci ekonomiky EÚ v období rokov 2017 – 2019 sa oproti obdobiu rokov 2014 – 2016 zvýšil. Porovnanie však komplikuje skutočnosť, že na to, aby táto štúdia odrážala aktuálnu štruktúru ekonomiky EÚ, bolo aktualizované vykonávanie priradovania používané na určenie odvetví intenzívne využívajúcich PDV, čo viedlo k zvýšeniu počtu týchto odvetví z 353 v štúdii z roku 2019 na 357 v súčasnej štúdii.⁹ Okrem toho táto štúdia vychádza z údajov pre EÚ27, zatiaľ čo predchádzajúce štúdie boli založené na EÚ28. V tabuľke 3 sa údaje z predchádzajúcich štúdií prepočítali pomocou nových vymedzení s cieľom ilustrovať skutočnú zmenu v prínose odvetví intenzívne využívajúcich PDV.

Prvý stĺpec obsahuje výsledky uvedené v štúdii z r. 2013 za obdobie 2008 – 2010. V druhom stĺpci sú uvedené výsledky štúdie z roku 2016 (2011 – 2013). V treťom stĺpci sú uvedené výsledky štúdie z roku 2019 (2014 – 2016) a v poslednom stĺpci sú uvedené výsledky tejto štúdie (2017 – 2019). Všetky výsledky predchádzajúcich štúdií boli prepočítané pre EÚ27¹⁰ na základe súčasného vymedzenia odvetví intenzívne využívajúcich PDV. To znamená, že výsledky sú porovnateľné vo všetkých štyroch stĺpcoch.

Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV sa tak v období rokov 2011 až 2019 zvýšil, či už na základe HDP, zamestnanosti alebo zahraničného obchodu. Prínos týchto odvetví k zamestnanosti sa počas tohto obdobia konkrétne

4 V záujme minimalizovania vplyvu chýbajúcich údajov v ekonomických štatistikách a aby sme sa vyhli zbytočnému pripisovaniu dôležitosti určitému roku, ekonomické ukazovatele boli vypočítané ako priemer za roky 2017–2019, s výnimkou Spojeného kráľovstva, pri ktorom boli údaje k dispozícii len za roky 2017 – 2018.

5 Je potrebné poznamenať, že uvedené podiely na HDP a zamestnanosti nemusia nevyhnutne odrážať úroveň inovatívnosti krajiny, ako skôr význam uvedených odvetví v hospodárstve tejto krajiny.

6 Celkový prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV je nižší ako súčet prínosov jednotlivých odvetví intenzívne využívajúcich ochranné známky, patenty, dizajny, autorské práva, práva k odrodám rastlín a zemepisné označenia, pretože mnohé odvetvia intenzívne využívajú viac ako jeden druh PDV. Metodika štúdie však zaisťuje, aby sa prínos žiadneho odvetvia nezapočítal duplicitne.⁸ Tabuľky input – output ukazujú tok výrobkov a služieb medzi všetkými hospodárskymi odvetviami.

7 Hoci čistá zmena v počte odvetví intenzívne využívajúcich PDV je malá, je výsledkom väčších hrubých zmien, ako je vysvetlené v poznámke pod čiarou č. 38 v kapitole 2.

8 Input-output tabuľky zobrazujú tok tovarov a služieb medzi všetkými odvetviami v ekonomike.

9 Hoci čistá zmena v počte odvetví intenzívne využívajúcich PDV je malá, je výsledkom väčších hrubých zmien, ako je vysvetlené v poznámke pod čiarou č. 38 v kapitole 2.

10 EÚ27 znamená súčasné členské štáty EÚ. Toto vymedzenie sa použilo na prepočítanie všetkých predchádzajúcich výsledkov vrátane výsledkov štúdie z roku 2013.

Tabuľka č. 1 Priamy a nepriamy prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV k zamestnanosti, priemer za roky 2017 – 2019, EÚ27

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Zamestnanosť (priama)	Podiel na zamestnanosti (priamej)	Zamestnanosť (priama a nepriama)	Podiel na celkovej zamestnanosti (priamej a nepriamej)
Intenzívne využívajúce ochranné známky	43 606 597	21,1 %	59 705 627	28,9 %
Intenzívne využívajúce dizajny	26 768 543	12,9 %	40 142 839	19,4 %
Intenzívne využívajúce patenty	22 824 753	11,0 %	36 076 680	17,4 %
Intenzívne využívajúce autorské práva	12 924 552	6,2 %	16 917 340	8,2 %
Intenzívne využívajúce zemepisné označenia*	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín	1 933 519	0,9 %	2 541 175	1,2 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV	61 499 614	29,7 %	81 592 215	39,4 %
Zamestnanosť v EÚ spolu			206 899 343	

* Nevypočítané v dôsledku chýbajúcich údajov v štatistike zamestnanosti v poľnohospodárstve (štatistika štruktúry poľnohospodárskych podnikov).
Poznámka: Vzhľadom na prekrývajúce sa využívanie PDV súčet jednotlivých údajov o PDV preyšuje celkový údaj za odvetvia intenzívne využívajúce PDV.

Tabuľka č. 2 Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV k HDP, priemer za roky 2017 – 2019

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Pridaná hodnota/ HDP (mil. eur)	Podiel na celkovom HDP EÚ
Intenzívne využívajúce ochranné známky	5 217 903	38,5 %
Intenzívne využívajúce dizajny	2 101 305	15,5 %
Intenzívne využívajúce patenty	2 361 457	17,4 %
Intenzívne využívajúce autorské práva	934 176	6,9 %
Intenzívne využívajúce zemepisné označenia	15 011	0,1 %
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín	187 774	1,4 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV	6 375 796	47,1 %
HDP EÚ spolu	13 541 581	

Poznámka: Vzhľadom na prekrývajúce sa využívanie PDV súčet jednotlivých údajov o PDV preyšuje celkový údaj za odvetvia intenzívne využívajúce PDV.

Tabuľka č. 3 Porovnanie hlavných výsledkov: štúdie 2013, 2016, 2019 a 2022

Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV (EÚ27)	Štúdia 2013 (2008 – 2010)	Štúdia 2016 (2011 – 2013)	Štúdia 2019 (2014 – 2016)	Štúdia 2022 (2017 – 2019)
Zamestnanosť (priama)	28,6 %	28,5 %	28,9 %	29,7 %
HDP	46,2 %	46,1 %	46,2 %	47,1 %
Vývoz tovarov a služieb	76,7 %	78,4 %	79,1 %	80,1 %

zvýšil o 1,1 percentuálneho bodu, zatiaľ čo prínos k HDP vzrástol o 0,9 percentuálneho bodu.

Vzhľadom na to, že 47,1 % HDP (pridanej hodnoty) v hospodárstve a 29,7 % zamestnanosti vytvárajú odvetvia intenzívne využívajúce PDV, pridaná hodnota na zamestnanca je v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vyššia ako vo zvyšku ekonomiky. Podľa ekonomickej teórie možno očakávať, že v odvetviach, v ktorých priemerný zamestnanec produkuje vyššiu pridanú hodnotu, vyplácajú zamestnancom vyššie mzdy než v ostatných odvetviach za predpokladu, že všetky ostatné podmienky ostanú nezmenené. Je preto zaujímavé skúmať, či je táto vyššia pridaná hodnota premietnutá aj v mzdách v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV.

Ako je uvedené v tabuľke 4, mzdy v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV sú skutočne vyššie než v odvetviach, ktoré intenzívne nevyužívajú PDV. Priemerná týždenná mzda v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV je 840 eur v porovnaní s 597 eurami v odvetviach, ktoré intenzívne nevyužívajú PDV, a to je takmer 41 % rozdiel. V odvetviach intenzívne využívajúcich dizajny sú mzdy vyššie o 34 %, v odvetviach intenzívne využívajúcich ochranné

známky o 40 %, v odvetviach intenzívne využívajúcich autorské práva o 49 % a v odvetviach intenzívne využívajúcich patenty o 65 %.

V porovnaní so situáciou v štúdiu z roku 2019 mzdové zvýhodnenie mierne pokleslo. Odráža sa to v silnejšom raste miezd v odvetviach, ktoré PDV intenzívne nevyužívajú, medzi rokmi 2014 – 2016 a 2017 – 2019 spolu s vplyvom vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie (v Spojenom kráľovstve v rovnakom období poklesla priemerná mzda v odvetviach, ktoré PDV intenzívne nevyužívajú, vo vyjadrení v eurách, takže zmena z EÚ28 na EÚ27 znižuje mzdové zvýhodnenie spojené s odvetviami intenzívne využívajúcimi PDV, za predpokladu, že všetky ostatné podmienky ostanú nezmenené). Štruktúra uvedená v predchádzajúcich štúdiách však naďalej pretrváva, pričom odvetvia intenzívne využívajúce patenty a autorské práva generujú najvyššie mzdové zvýhodnenie.

Skúmala sa aj úloha, ktorú zohrali odvetvia intenzívne využívajúce PDV v zahraničnom obchode EÚ. Veľká časť obchodu EÚ je v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, čo môže byť na prvý pohľad trochu prekvapujúce. Vysvetľuje

Tabuľka č. 4 Náklady na zamestnancov v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, priemer 2017 – 2019

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Priemerné osobné náklady (eur za týždeň)	Rozdiel úrovne miezd (v porovnaní s odvetviami, ktoré nevyužívajú intenzívne PDV)
Intenzívne využívajúce ochranné známky		40,4 %
Intenzívne využívajúce dizajny		34,4 %
Intenzívne využívajúce patenty		65,0 %
Intenzívne využívajúce autorské práva		49,3 %
Intenzívne využívajúce zemepisné označenia*	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín*	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa
Všetky odvetvia intenzívne využívajúce PDV		40,7 %
Odvetvia intenzívne nevyužívajúce PDV		

* Neboli vypočítané pre nedostatok štatistických údajov o odmeňovaní v poľnohospodárstve.

Tabuľka č. 5 Zahraničný obchod EÚ v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, priemer za roky 2017 – 2019

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Vývoz (mil. eur)	Dovoz (mil. eur)	Vývoz netto (mil. eur)
Intenzívne využívajúce ochranné známky	1 547 270	1 551 618	-4 348
Intenzívne využívajúce dizajny	1 232 068	1 014 158	217 910
Intenzívne využívajúce patenty	1 559 811	1 341 864	217 947
Intenzívne využívajúce autorské práva	229 082	249 340	-20 258
Intenzívne využívajúce zemepisné označenia*	13 126	1 769	11 357
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín	43 248	50 743	-7 495
Intenzívne využívajúce PDV spolu	2 163 517	1 939 655	223 862
Obchod EÚ spolu	2 701 959	2 408 212	293 747

* Iba tovar.

Poznámka: Vzhľadom na prekrývajúce sa využívanie PDV súčet jednotlivých údajov o PDV preyšuje celkový údaj za odvetvia intenzívne využívajúce PDV.

Tabuľka č. 6 Obchod v rámci EÚ v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, priemer za roky 2017 – 2019

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Obchod v rámci EÚ	Podiel na celkovom obchode v rámci EÚ
Intenzívne využívajúce ochranné známky	1 942 032	53,0 %
Intenzívne využívajúce dizajny	1 802 177	49,2 %
Intenzívne využívajúce patenty	2 044 794	55,8 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV	2 781 639	75,9 %

sa to skutočnosťou, že dokonca aj niektoré odvetvia vyrábajúce komodity, ako je energia, intenzívne využívajú PDV¹¹, zatiaľ čo mnohé činnosti, ktoré PDV intenzívne nevyužívajú, sú zároveň neobchodovateľné.¹² Z tohto dôvodu 93 % dovozu tovaru do EÚ pozostáva z výrobkov odvetví intenzívne využívajúcich PDV a tieto odvetvia majú ešte vyšší podiel vývozu tovaru z EÚ, 95,3 %. V prípade obchodovania so službami je podiel odvetví intenzívne využívajúcich PDV nižší, vývoz služieb intenzívne využívajúcich PDV predstavuje 48 % celkového vývozu služieb a dovoz týchto služieb predstavuje 41 % celkového dovozu služieb. Pri zohľadnení obchodovania s tovarmi i službami tvorili v rokoch 2017 – 2019 odvetvia intenzívne využívajúce PDV 80,5 % dovozu EÚ a 80,1 % vývozu EÚ.

V rokoch 2017 – 2019 mala EÚ ako celok priemerný celkový obchodný prebytok vo výške približne 294 miliárd eur alebo 2,2 % HDP. Obchodný prebytok v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV predstavoval 224 miliárd eur, čo predstavovalo viac ako tri štvrtiny celkového obchodného prebytku EÚ. Tento prebytok vytvárajú najmä odvetvia intenzívne využívajúce patenty a dizajn, ktoré kompenzujú malé deficity v odvetviach intenzívne využívajúcich autorské práva a práva k odrodám rastlín.

V tabuľke 5 sú zhrnuté objemy obchodovania odvetví intenzívne využívajúcich PDV na základe údajov z rokov 2017 – 2019.¹³

Okrem toho, že odvetvia intenzívne využívajúce PDV majú veľký podiel na obchode EÚ so zvyškom sveta, majú vysoký a rastúci podiel na obchode medzi členskými štátmi EÚ. V období medzi rokmi 2008 – 2010 a 2017 – 2019 sa vnútorný obchod v EÚ zvýšil o 38 %, zatiaľ čo obchod v rámci EÚ týkajúci sa odvetví intenzívne využívajúcich PDV vzrástol o 46 %. Odvetvia intenzívne využívajúce PDV preto významne prispievajú k fungovaniu vnútorného trhu EÚ.

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV generujú ako hlavný faktor obchodu medzi členskými štátmi EÚ celkový objem obchodu v rámci EÚ, ktorý presahuje celkový objem ich vývozu mimo EÚ. Pri zohľadnení obchodovania s tovarmi i službami tvorili v rokoch 2017 – 2019 odvetvia intenzívne využívajúce PDV 75,9 % obchodu v rámci EÚ. Tento vplyv je spôsobený najmä cezhraničným obchodom s tovarom, z ktorého 85 % vytvárajú odvetvia intenzívne využívajúce PDV. Vplyv týchto odvetví na obchod so službami v rámci EÚ je menší, ale stále významný, pričom predstavuje 36 % celkového vývozu služieb v rámci EÚ, ktoré generujú najmä odvetvia intenzívne využívajúce ochranné známky (32 %).

Podrobnejším skúmaním činnosti odvetví intenzívne využívajúcich PDV v rámci jednotného trhu EÚ sa odhalila delba práce medzi členskými štátmi EÚ. Krajiny ako Rakúsko, Dánsko, Nemecko, Taliansko, Luxembursko, Malta a Švédsko preyšujú priemer EÚ, pokiaľ ide o tvorbu PDV na zamestnanca. Spoločnosti v tých krajinách, ktoré vytvárajú duševné vlastníctvo, však využívajú možnosti, ktoré ponúka vnútorný trh, a vzhľadom na náklady, marketingové a iné obchodné hľadiská často umiestňujú svoje výrobné zariadenia v iných členských štátoch.

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v Rumunsku, Estónsku, Česku, Maďarsku, Poľsku, na Slovensku a v Luxembursku tak majú najvyšší podiel pracovných miest, ktoré sa pripisujú spoločnostiam so sídlom v iných členských štátoch EÚ. Ako je uvedené v tabuľke 7, celkovo 21,6 % pracovných miest v EÚ v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vytvorili pobočky zahraničných spoločností, ktorých väčšina má sídlo v inej krajine EÚ. Spomedzi členských štátov EÚ vytvárajú spoločnosti z krajín mimo EÚ len na Cypre, v Írsku a Holandsku viac pracovných miest ako spoločnosti z iných členských štátov EÚ. Celkovo spoločnosti so sídlom v ktoromkoľvek z 27 členských štátov EÚ vytvorili približne 6,8 milióna pracovných miest v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV v iných členských štátoch.

11 Trieda NACE 0610 (Ťažba ropy) je odvetvie intenzívne využívajúce patenty a ochranné známky.

12 Napríklad odvetvia služieb, ktoré sú zaradené v divíziách 86 (činnosti v zdravotníctve) alebo 96 (ostatné činnosti osobných služieb) klasifikácie NACE. Tieto služby sa vo všeobecnosti spotrebúvajú v mieste ich poskytovania.

13 Rovnako ako pri výpočte zamestnanosti a HDP sa súčet údajov za jednotlivé PDV nerovná údaju za všetky odvetvia intenzívne využívajúce PDV vzhľadom na skutočnosť, že mnohé odvetvia intenzívne využívajú viac ako jeden druh duševného vlastníctva. Metodika štúdie však zaistuje, aby sa prínos žiadneho odvetvia nezapočítal duplicitne.

Tabuľka č. 7 Podiel zamestnanosti v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, ktoré sú pripisované zahraničným spoločnostiam v r. 2017 – 2019, priemer za EÚ*

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Podiel EÚ	Podiel mimo EÚ	Podiel nedomácich spolu
Intenzívne využívajúce ochranné známky	11,2 %	9,2 %	20,4 %
Intenzívne využívajúce dizajny	14,4 %	10,2 %	24,6 %
Intenzívne využívajúce patenty	15,9 %	12,5 %	28,4 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV	12,3 %	9,3 %	21,6 %

* Vzhľadom na obmedzenia údajov nebolo možné oddeliť tvorbu pracovných miest v Spojenom kráľovstve spoločnosťami so sídlom v EÚ a pracovné miesta vytvorené spoločnosťami so sídlom v Spojenom kráľovstve v členských štátoch EÚ. Na rozdiel od zvyšku tejto správy sa preto percentuálne podiely v tejto tabuľke týkajú EÚ28, ako existovala pred vystúpením Spojeného kráľovstva z Únie. Poznámka: „Zahraničné“ spoločnosti sú spoločnosti, ktorých ústredia alebo ovládajúce subjekty majú sídla v inom štáte.

Tabuľka č. 8 Prínos odvetví intenzívne využívajúcich patenty CCMT a odvetví intenzívne využívajúcich ekologické ochranné známky k zamestnanosti, HDP a obchodu EÚ, 2017 – 2019

Podiel na zamestnanosti v EÚ (priama)	Podiel na HDP EÚ	Podiel na vývoze EÚ	Podiel na dovoze do EÚ	Obchodná bilancia EÚ (mil. eur)
9,3 %	14,0 %	39,9 %	43,3 %	36 539

Napokon, údaje o patentoch a údaje o ochranných známkach sa používajú na identifikáciu odvetví intenzívne využívajúcich PDV, ktoré pôsobia v oblasti udržateľnej inovácie. Celkovo približne jedna z desiatich európskych patentových prihlášok žiadateľov z EÚ v roku 2019 súvisela s CCMT zameraným na zníženie emisií skleníkových plynov alebo predchádzanie týmto emisiám.¹⁴ Ekologické ochranné známky¹⁵, o ktoré žiadajú spoločnosti so sídlom v EÚ, predstavujú podobný podiel zo všetkých žiadostí o OZEÚ v roku 2021. CCMT a ekologické výrobky budú zohrávať dôležitú úlohu pri dosahovaní cieľa stanoveného v Európskej zelenej dohode – klimaticky neutrálna Európa – a európske spoločnosti patria k svetovým lídrom v týchto technológiách a výrobkoch.

Celkovo bolo identifikovaných 110 tried NACE, ktoré buď intenzívne využívajú patenty na CCMT, alebo ekologické ochranné známky, z ktorých mnohé súvisia so sektormi energetiky a dopravy. Podiel uvedených sektorov na zamestnanosti je 9,3 % a 14,0 % na hospodárskom výsledku v EÚ, pričom v poslednej dekáde došlo k zvýšeniu ich prínosu. Zamestnanci v týchto odvetviach zároveň zarábajú oveľa vyššie mzdy ako v iných odvetviach. V porovnaní s odvetviami, ktoré nevyužívajú intenzívne PDV predstavuje mzdové zvýhodnenie v odvetviach, ktoré prispievajú k udržateľným inováciám, polovicu zo mzdového

zvýhodnenia v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vo všeobecnosti (40,7 % v porovnaní s 60,7 %). Vývoz tovarov a služieb, ktoré tieto odvetvia produkujú, takisto výrazne vzrástol zo 714 miliárd eur v rokoch 2008 – 2010 na 1 078 miliárd eur alebo 39,9 % celkového vývozu EÚ v rokoch 2017 – 2019. Súvisiaci dovoz tiež stúpol, ale pomalšie, zo 782 miliárd eur v rokoch 2008 – 2010 na 1 042 mld. eur alebo 43,3 % celkového dovozu do EÚ v rokoch 2017 – 2019, čo v poslednom období znamenalo, že obchodný deficit sa zmenil na prebytok pre EÚ. To naznačuje, že tieto odvetvia sú mimoriadne silnou stránkou hospodárstva EÚ.

Keďže tieto údaje sa vzťahujú na podskupinu odvetví intenzívne využívajúcich patenty a ochranné známky, sú už zahrnuté v celkových údajoch v tabuľkách 1 – 5.

c) Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v hospodárstve Islandu, Nórska, Švajčiarska a Spojeného kráľovstva

Štúdia okrem 27 členských štátov EÚ zahŕňa aj základné výsledky krajín EZVO, a to Írska, Nórska, Švajčiarska a Spojeného kráľovstva.¹⁶ Prínosy odvetví intenzívne využívajúcich PDV k zamestnanosti a HDP v týchto štátoch sú uvedené v tabuľke 9. Na účely porovnania obsahuje aj priemer EÚ.

14 Určenie CCMT je založené na označovacej schéme EPÚ Y02/Y04S, ktorá je súčasťou kooperatívneho patentového triedenia (CPC). Pokrýva vybrané technológie, ktoré regulujú a znižujú antropogénne emisie skleníkových plynov alebo im predchádzajú v rámci Kjótskeho protokolu a Parížskej dohody. Zahŕňa napríklad technológie, ktoré pomáhajú znižovať emisie skleníkových plynov súvisiace s výrobou, prenosom alebo distribúciou, a technológie, ktoré umožňujú zachytávanie, skladovanie, sekvestráciu alebo likvidáciu skleníkových plynov, ako aj informačné a komunikačné technológie zamerané na znižovanie ich vlastného využívania energie.

15 Pozri poznámku pod čiarou č. 6.

16 Pri výpočte prínosov odvetví intenzívne využívajúcich PDV na Islande, v Nórsku, Švajčiarsku a v Spojenom kráľovstve sa predpokladalo, že odvetvia intenzívne využívajúce PDV v EÚ sú odvetviami intenzívne využívajúcimi PDV aj v týchto štátoch. Navyše, z dôvodu nedostatku údajov nebolo možné vypočítať pre tieto krajiny prínos odvetví využívajúcich zemepisné označenia.

Tabuľka č. 9 Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV k zamestnanosti a HDP v štátoch EZVO a Spojenom kráľovstve, priemer za roky 2017 – 2019¹⁷

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Zamestnanosť (priama)	Podiel na celkovej zamestnanosti (priama)	HDP (mil. eur)	Podiel na HDP
Intenzívne využívajúce ochranné známky				
IS	46 654	23,3 %	7 266	32,9 %
NO	533 340	19,1 %	158 684	43,9 %
CH	1 053 631	20,8 %	214 259	33,8 %
Spojené kráľovstvo	7 012 803	21,6 %	1 008 365	41,4 %
Intenzívne využívajúce dizajny				
IS	16 989	8,5 %	1 733	7,8 %
NO	216 148	7,7 %	24 067	6,7 %
CH	577 542	11,4 %	118 995	18,8 %
Spojené kráľovstvo	2 967 795	9,2 %	246 036	10,1 %
Intenzívne využívajúce patenty				
IS	12 698	6,3 %	1 967	8,9 %
NO	263 756	9,4 %	91 836	25,4 %
CH	594 315	11,7 %	140 398	22,2 %
Spojené kráľovstvo	2 623 181	8,1 %	300 064	12,3 %
Intenzívne využívajúce autorské práva				
IS	17 438	8,7 %	1 395	6,3 %
NO	182 693	6,5 %	19 858	5,5 %
CH	312 236	6,2 %	39 129	6,2 %
Spojené kráľovstvo	2 449 623	7,6 %	215 395	8,8 %
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín				
IS	959	0,5 %	192	0,9 %
NO	15 463	0,6 %	2 395	0,7 %
CH	44 178	0,9 %	8 780	1,4 %
Spojené kráľovstvo	188 373	0,6 %	22 513	0,9 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV				
IS	59 641	29,7 %	8 244	37,2 %
NO	731 005	26,2 %	176 447	48,8 %
CH	1 425 471	28,2 %	253 744	40,1 %
Spojené kráľovstvo	9 218 008	28,4 %	1 140 505	46,8 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV (EÚ)		29,7 %		47,1 %

V Nórsku bol prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV k HDP vyšší ako priemer EÚ a v ostatných troch krajinách bol tento prínos nižší ako priemer EÚ. Prínos k zamestnanosti v týchto odvetviach sa rovná priemeru EÚ na Islande a je nižší ako priemer EÚ v Nórsku, Švajčiarsku a Spojenom kráľovstve.

d) Metodika a údaje

Základná metodika tejto štúdie sa zhoduje s metodikou použitou pri vypracovaní predchádzajúcich štúdií. Jednako, aby sa správa mohla využívať samostatne, veľká časť tejto správy, konkrétne v 2. kapitole a prílohe 8, sa venuje dokumentovaniu tejto metodiky.

¹⁷ Údaje za Spojené kráľovstvo sa vzťahujú na roky 2017 – 2018.

Na základe údajov z registrov EUIPO a EPÚ v kombinácii s ekonomickými údajmi z iných zdrojov sa pre každé odvetvie vypočítali počty ochranných známkok, dizajnov, patentov a PVR na zamestnanca. Odvetvia, ktoré boli podľa tohto výpočtu nadpriemerné, sa považovali za odvetvia intenzívne využívajúce PDV. Tento výpočet bol vykonaný na úrovni EÚ, pričom sa neprihliadalo na vnútroštátne podania spoločností v databáze. Tento postup, ktorý je čiastočne potrebný z dôvodu obmedzenia údajov, možno aj tak odôvodniť predpokladom, že odvetvie, ktoré je na základe zápisu svojich PDV na úrovni EÚ vymedzené ako intenzívne využívajúce PDV, by sa za intenzívne využívajúce PDV považovalo aj v prípade, ak by sa zohľadnili aj jeho vnútroštátne práva duševného vlastníctva na zamestnanca. Vzhľadom na osobitnú povahu autorských práv a zemepisných označení sa na určovanie odvetví intenzívne využívajúcich tieto PDV použili rôzne metódy, ako sa vysvetľuje v kapitole 2.

Metodika sa zakladá na predpoklade, že miera, v akej odvetvie intenzívne využíva PDV, je vnútornou charakteristikou tohto odvetvia bez ohľadu na to, kde sa nachádza.¹⁸ Pri posudzovaní prínosu každého odvetvia k ekonomike sa meria počet pracovných miest a HDP, ktoré dané odvetvie v každom členskom štáte a v EÚ vytvorí, a nie pôvod príslušného PDV.

Ak napríklad spoločnosť vyrábajúca osobné automobily so sídlom v krajine A vybuduje montážny závod v krajine B,

potom pracovné príležitosti a pridaná hodnota vytvorená v dôsledku toho pribudnú v hospodárstve krajiny B. Preto nie je možné odvodzovať závery o inovatívnosti určitej krajiny len na základe prínosu odvetví intenzívne využívajúcich PDV na úrovni krajiny. V tomto prípade vyšší prínos odvetví intenzívne využívajúcich patenty v krajine B je výsledkom rozhodnutí o umiestnení výroby vozidiel, ale výskum a vývoj, ktoré im predchádzali, mohli byť vykonané v krajine A alebo dokonca aj v úplne inej krajine.

Na vysvetlenie tejto problematiky sa v 5. kapitole uvádza, z ktorých krajín pochádzajú patenty, ochranné známky, dizajny a práva k odrodám rastlín v databáze použitej pri vypracovaní tejto štúdie a predstavujú sa za každý členský štát štatistické údaje o podieloch pracovných miest v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, ktoré vytvorili spoločnosti so sídlom v iných členských štátoch alebo mimo EÚ. Schopnosť inovovať v jednom členskom štáte a vyrábať výsledný tovar v druhom členskom štáte je však ďalším ukazovateľom významu PDV pre fungovanie vnútorného trhu EÚ.

Celá správa je k dispozícii na stiahnutie na adrese www.epo.org/ipr-intensive-industries www.euipo.europa.eu/ipcontribution

Uverejnili a upravili EPÚ a EUIPO
Mníchov (Nemecko) a Alicante (Španielsko)

18 Výnimkou je zemepisné označenie, ktoré sa za jednotlivé krajiny analyzovalo individuálne.

Save the date

Konferencia

30 rokov
slovenského
inovačného
ekosystému

31.5.2023
ŠAMORÍN

ÚRAD
PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

